

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Monika Horna-Cieślak

Warszawa, 17 kwietnia 2024 roku

ZPR.420.1.2024.TD

Krajowa Rada Sądownictwa

Szanowni Państwo

Niniejszym, na podstawie art. 11 ustawy o z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Tekst jedn. z 2023 poz 292) oraz art. 3 ust. 1 pkt 5 w zw. z art. 5 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Tekst jedn. Dz.U. z 2023 poz. 685, zwanej „u.k.r.s”) zwracam się o:

- 1) ponowne dokonanie przez Krajową Radę Sądownictwa lustracji Sądu Rejonowego w Częstochowie, Sądu Rejonowego w Olkuszu i Sądu Okręgowego w Częstochowie, w związku ze śmiercią małoletniego Kamila M;
- 2) sformułowanie na podstawie wyników takiej lustracji wniosków Rady, co do działania sądownictwa w zakresie systemu określonego przez przepisy ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Tekst jedn. Dz.U. 2024 poz. 424, zwanej dalej u.p.p.d), przepisy ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Tekst jedn. Dz.U. z 2024 poz. 177, zwanej dalej „u.p.z.”), przepisy ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Tekst jedn. Dz.U. z 2023 poz 2809 zwany dalej „k.r.o.”) oraz przepisy ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Tekst jedn. Dz.U z 2023 r. poz 1550, zwany dalej k.p.c.).

Z informacji przedstawionych publicznie przez Radę wynika, że Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą nr 291/2023 z 11 maja 2023 r. na podstawie art. 5 ust. 1 u.k.r.s. postanowiła zarządzić przeprowadzenie lustracji powiązanych akt spraw V Nsm 456/23, V Opm 101/23, III Opm 85/22, V Opm 47/23, IIIRC 1310/16 Sądu Rejonowego w Częstochowie, Sądu Rejonowego w Olkuszu i Sądu Okręgowego w Częstochowie w zakresie:

- realizacji czynności sądu zabezpieczających przed utratą życia lub zdrowia, w myśl **przepisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie**;
- czynności podejmowanych **przez sąd na wniosek** Policji, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, kuratora.

Zespół przeprowadzający lustrację przedstawił raport z lustracji, który został opublikowany na stronie KRS w dniu 7 czerwca 2023 r. W ramach tego raportu Zespół przedstawił opis stanu faktycznego zawierający wyliczenie chronologiczne czynności procesowych, uwagi zespołu oraz wnioski.

Zespół lustracyjny odnotował w ramach uwag szereg zaniechań w postaci, między innymi:

- niewykonania przez Sąd Rejonowy w Olkuszu zarządzenia z dnia 18 listopada 2022 r. i podjęcia czynności zmierzających do pozyskania dokumentacji medycznej szpitala, w którym małoletni K. M. był hospitalizowany w dniach 14-18 listopada 2022 r.;
- zaniechania przez Sąd Rejonowy w Częstochowie wydania postanowienia w przedmiocie przekazania prowadzenia postępowania wykonawczego Sądowi Rejonowemu w Olkuszu w zakresie obejmującym małoletniego K. M., F. M. oraz małoletniego rodzeństwa B., w związku ze zmianą miejsca pobytu rodziny z Częstochowy do Olkusza w sierpniu 2022 r.;
- umorzenie przez Sąd Rejonowy w Częstochowie w sprawie sygn. akt V Nsm 1622/22 sprawy toczącej się z urzędu o wydanie zarządzeń opiekuńczych, w części obejmującej małoletnich K. M., F. M. i M. B. z uwagi na fakt, że matka małoletniego wraz z trojgiem dzieci zmieniła miejsce zamieszkania;
- zaniechanie przez kuratora sądowego ustalenia treści zawartych w karcie informacyjnej leczenia szpitalnego w ramach przeprowadzenia wywiadu środowiskowego;
- nieprzesłanie przez Zespół Interdyscyplinarny Ośrodka Pomocy Społecznej w Olkuszu do Sądu Rejonowego dokumentacji dotyczącej wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” z powodu stosowania przemocy wobec matki małoletniego M. B. oraz małoletniego K. M.

Następnie w oparciu o powyższe spostrzeżenia Zespół wyprowadził wnioski: iż: *”w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy w Olkuszu i Sąd Rejonowy w Częstochowie podejmował co do zasady czynności sprawnie oraz niezwłocznie i brak jest podstaw do przypisania obu Sądom beczynności; zaniechania podejmowania działań bezpośrednio po uzyskaniu informacji”* oraz *„Zespół wyraża stanowisko, że sąd opiekuńczy działa w otoczeniu profesjonalnych służb zajmujących się ochroną dziecka (kurator, pracownik socjalny, asystent rodziny, Policja, zespół interdyscyplinarny). Zapewnienie małoletnim właściwej ochrony prawnej wymaga skoordynowanego i wnikliwego realizowania obowiązków przez przedstawicieli wszystkich wymienionych służb.”*

W ocenie Rzeczniczki wnioski raportu w oparciu o przedstawione wyniki kontroli budzą bardzo poważne wątpliwości. Wnioski te mają charakter całkowicie dowolny i nie korelują w żaden sposób z ustaleniami zespołu lustracyjnego i opisanym stanem faktycznym.

W szczególności należy zauważyć, że

- 1) wykonanie zarządzenia Sądu Rejonowego w Olkuszu i pozyskanie dokumentacji medycznej dotyczącej hospitalizacji w dniach 14-18 listopada 2022 r. pozwoliłoby ustalić, że dziecko nie tylko było znalezione bez opieki, ale na jego ciele występowały siniaki, które sugerowały personelowi medycznemu użycie przemocy. Okoliczność ta racjonalnie tłumaczyła kilkukrotne oddalenie się dziecka z domu. W rezultacie prawidłowego wykonania zarządzenia w materiale dowodowym już w 2022 znalazłyby się dokumenty wskazujące na stosowanie przemocy i zagrożenie co najmniej zdrowia. Podobnie należy ocenić zaniedbanie w postaci nieprzesłania do Sądu przez Zespół Interdyscyplinarny Ośrodka Pomocy Społecznej w Olkuszu dokumentacji dotyczącej wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” z powodu stosowania przemocy wobec matki małoletniego M. B. oraz małoletniego K. M. Konstatacja zespołu lustracyjnego, iż: *„material dowodowy nie uzasadniał jednoznacznego wniosku, że dobro małoletnich jest na tyle zagrożone, że uzasadnione jest wydanie zarządzeń opiekuńczych poprzez umieszczenie małoletnich poza środowiskiem rodzinnym”*, jest w sposób rażąco błędna, bowiem nie uwzględnia stwierdzonego przez Zespół lustracyjny zaniedbania w zakresie realizacji zarządzenia z 18 listopada 2022, co doprowadziło do niepełności materiału dowodowego, na którym miał się opierać Sąd. Konstatacja ta nie uwzględnia również zaniedbania Zespołu Interdyscyplinarnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Olkuszu. Dodatkowo Zespół lustracyjny formułuje wniosek o

konieczności uwzględnienia w ramach zmian legislacyjnych koordynacji wymiany informacji z placówkami ochrony zdrowia, podczas gdy z samych ustaleń Zespołu wynika, że w niniejszej sprawie brak przekazania informacji nie wynikał z luki legislacyjnej, ale z niewykonania wydanego zarządzenia Sądu oraz z w/w zaniedbania Zespołu Interdyscyplinarnego;

- 2) zaniechanie w postaci wydania przez Sąd Rejonowy w Częstochowie postanowienia w przedmiocie przekazania prowadzenia postępowania wykonawczego Sądowi Rejonowemu w Olkuszu oraz umorzenie postępowania w sprawie o wydanie zarządzeń opiekuńczych spowodowały dyskontynuację sprawy i brak przekazania Sądowi Rejonowemu w Olkuszu wszelkich informacji umożliwiających ocenę zasadności wydania kolejnych postanowień na gruncie art. 109 § 1 k.r.o. Wyeliminowanie zaniechania dostrzeżonego przez Zespół lustracyjny i prawidłowe współdziałanie Sądów wywołałoby skutek koordynacyjny. Tymczasem Zespół lustracyjny sformułował wniosek, że *„konieczne jest wprowadzenie zmian systemowych, zmierzających do zapewnienia skoordynowanego działania służb, do obowiązków których należy ochrona dobra dziecka, gwarantującego sprawny przepływ informacji pomiędzy tymi służbami”*. Na gruncie stwierdzonego w uwagach zaniechania widoczne jest, że otoczenie prawne pozwalało na wymianę informacji, ale w wyniku zaniechań nastąpiła dyskontynuacja w ramach prowadzonych postępowań, związana ze zmianą miejsca zamieszkania małoletniego i jego rodziny - połączona z brakiem współdziałania również Sądów;
- 3) odrębną kwestią wymagającą dalszej analizy są ewentualne zaniechania po stronie kuratorów. Zespół lustracyjny wskazał w ustaleniach jedno zaniedbanie dotyczące sprawdzenia treści karty leczenia szpitalnego. Brak natomiast w raporcie polustracyjnym informacji, czy z akt przedstawionych do lustracji wynika, że kuratorzy sądowi w różnych okręgach przekazywali sobie nawzajem wnioski o wykonanie czynności w ramach pomocy prawnej oraz czy przekazywali informacje niezbędne do wykonania nadzoru. W tym miejscu należy zauważyć, że nadzór nad wykonywaniem czynności kuratorskich sprawuje kurator okręgowy, ale wewnętrzny nadzór administracyjny nad prawidłowością wykonywania tego nadzoru, zgodnie z art. 35 a ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Tekst jed. Dz. U. z 2023 poz 109) należy do Prezesa Sądu Okręgowego;

- 4) zespół lustracyjny dostrzega również zaniechania innych służb (np. pracowników socjalnych wizytujących rodzinę w dniu 30 marca 2023 r.), co powinno być przedmiotem sygnalizacji przez Radę, skoro praca tych służb tworzy otoczenie dla działalności Sądu.

Zupełnie niezrozumiale jest dlaczego Zespół w ramach wniosków raportu skoncentrował się na potrzebie bliżej nieokreślonych zmian legislacyjnych, podczas gdy tego rodzaju postulaty, co do zasady wykraczają poza zakres wniosków polustracyjnych. Przedmiotem lustracji są czynności sądów, a ich prawidłowość podlega ocenie na gruncie bieżącego stanu prawnego.

W ocenie Rzeczniczki wnioski w ramach protokołu polustracyjnego powinny wskazać wzorzec normatywny wraz z egzemplifikacją jak powinno wyglądać postępowanie w sprawach, w których istnieje zagrożenie życia i zdrowia dziecka, a następnie Zespół powinien porównać z takim wzorcem czynności faktycznie podjęte w sprawie Kamila M.

Po dostrzeżeniu przez Zespół zaniechań wymienionych w raporcie po słowach „Uwagę Zespołu zwracają następujące okoliczności” Zespół powinien wskazać, jak obowiązujące przepisy i standardy postępowania odnoszą się do postępowania Sądu lub kuratorów sądowych w opisanych przez Zespół lustracyjny okolicznościach w sprawie Kamila M.

O zupełnym oderwaniu wniosków Zespołu lustracyjnego od własnych ustaleń świadczy choćby to, że Zespół w ramach wniosków wymienia problemy związane z realizacją pieczy zastępczej na gruncie art. 95 ust. 1 i 2 u.p.z., podczas gdy w ramach ustaleń faktycznych Zespół nie wskazał żadnych informacji, o tym aby w lustrowanych postępowaniach takie problemy faktyczne wystąpiły i na czym miałyby polegać.

Dodatkowo należy zauważyć, że formalny zakres przeprowadzonej lustracji wyznaczony treścią uchwały nr 291/2023 Krajowej Rady Sądownictwa wydaje się być zbyt wąski w stosunku do przedmiotu oceny.

Przedmiot lustracji nie powinien być ograniczony do oceny działań sądów jedynie z zakresu przepisów u.p.p.d oraz działań sądu na wniosek innych organów, ale powinien obejmować również wszelkie inne czynności podejmowane przez Sąd z urzędu, do których Sąd jest zobowiązany podstawie k.r.o., u.p.z. oraz k.p.c., a także na podstawie ewentualnych innych ustaw szczególnych.

Zasadne jest objęcie zakresem lustracji również czynności nadzorczych prezesów sądów (w tym w kontekście nadzoru nad służbą kuratorską) oraz działanie sekretariatów Sądów.

W ocenie Rzeczniczki Praw Dziecka ze względu na znaczenie niniejszej sprawy jak również doniosłość konsekwencji systemowych niezbędne jest bardzo rzetelne i szczegółowe wyjaśnienie wszelkich okoliczności, które towarzyszyły śmierci małoletniego Kamila M.

Mając na uwadze powyższe wnoszę o przeprowadzenie ponownej - pogłębionej i poszerzonej przedmiotowo lustracji oraz o poddanie wniosków polustracyjnych i ewentualnych ogólnych wniosków dla sądownictwa pod dyskusję całej Rady a także rzetelne przedstawienie wniosków dotyczących działalności sądów w konkretnej sprawie Kamila M. a nie jedynie wniosków zawierających zmiany systemowe.

Otrzymują:

1. Dagmara Pawełczyk-Woicka - Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa
2. Rafał Puchalski Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa
3. Stanisław Zdun - Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa
4. Irena Bochniak - Sędzia Sądu Rejonowego dla Krakowa-Podgórze w Krakowie
5. dr hab. Adam Bodnar - Minister Sprawiedliwości
6. dr hab. Jacek Chlebny - Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego
7. Katarzyna Chmura - Sędzia Sądu Rejonowego w Malborku
8. dr Anna Dalkowska - Sędzia Naczelnego Sądu Administracyjnego
9. dr Dariusz Drajewicz - Sędzia Sądu Apelacyjnego w Warszawie;
10. Grzegorz Furmankiewicz - Sędzia Sądu Okręgowego w Krośnie;
11. Kamila Gasiuk-Pihowicz - Poseł na Sejm RP;
12. Marek Jaskulski - Sędzia Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu;
13. Joanna Kołodziej-Michałowicz - Sędzia Sądu Okręgowego w Słupsku;
14. dr Robert Kropiwnicki - Poseł na Sejm RP;
15. Maciej Krzyżanowski - Przedstawiciel Prezydenta RP
16. Krzysztof Kwiatkowski - Senator RP
17. Ewa Łapińska - Sędzia Sądu Okręgowego w Sosnowcu;
18. Zbigniew Łupina - Sędzia Sądu Rejonowego w Biłgoraju;
19. dr hab. Małgorzata Manowska - Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego;
20. Krystyna Morawa-Fryźlewicz - Sędzia Sądu Rejonowego w Nowym Targu;

21. dr Maciej Nawacki - Sędzia Sądu Rejonowego w Olsztynie;
22. Paweł Styrna - Sędzia Sądu Rejonowego w Wieliczce;
23. dr hab. Kazimierz Michał Ujazdowski - Senator RP;
24. Tomasz Zimoch - Poseł na Sejm RP;
25. Anna Maria Żukowska - Poseł na Sejm RP.

Potwierdzam zgodność wydruku z dokumentem wydanym w postaci elektronicznej:

Identyfikator dokumentu	440649.1455962.2601701
Nazwa dokumentu	wystąpienie do KRS RPD po porawkach 16.04 td.pdf
Tytuł dokumentu	wystąpienie do KRS RPD po porawkach 16.04 td
Sygnatura dokumentu	ZPR.420.1.2024
Data dokumentu	2024-04-17 08:14:10
Skrót dokumentu	9007BE6851AADA05652BB0D591C94BF340EFE7 F6
Wersja dokumentu	1.4
Data podpisu	2024-04-17
Sygnatariusz	Monika Horna-Cieślak
Stanowisko	Rzecznik Praw Dziecka
Rodzaj certyfikatu	Certyfikat kwalifikowany podpisu elektronicznego
	EZD 3.122.10.10.
Data wydruku:	2024-04-17 08:18:46
Autor wydruku:	Darkowski Tomasz